

13. *Konsten att skapa en bra lärandemiljö*

”Hur man skapar en bra lärandemiljö” hade kunna stå som rubrik för min intervju av lågstadieläraren Eva. Intervjun som gällde vad hon gjorde för att skapa arbetsro gav en bild av hur hon utövade *konsten att skapa en bra lärandemiljö*.

Intervjun kom att handla om förutsättningar för arbetsro, dvs. om kvaliteter som att förstå sin arbetsuppgift, känna gemenskap och trygghet, få omväxling, få information om kamrater, lokaler och skolpersonal. Men även om intervjun skulle fokusera Evas strategier för att skapa just arbetsro, kom hon också att berätta om elevernas arbete, som att den parvisa placeringen gav dem möjlighet att samarbeta och att tävlingar mellan ett par elever fick dem att arbeta intensivare. Den parvisa placeringen kunde vara gynnsam för elevernas arbete och därmed också för deras lärande. Då Eva inför skolstarten sammanställde stolarna och borden till par av skolbänkar handlade det om att skapa en lärandemiljö. Men denna placering var inte fast utan kunde ändras vid behov – när det var dags för namnleken fick eleverna flytta på sina stolar; när det gällde möblerna var lärandemiljön flexibel; syftet med namnleken var viktigare än den parvisa placeringen.

Den aktuella lärandemiljön var uttryck för Evas möjlighetsrum; ibland satt man parvis, ibland i ring. Men lärandemiljön skiftade inte bara vad gällde placeringen, utan också vad gällde reglerna: när man satt parvis kunde man småprata med sin kamrat, men detta fick man inte göra när man lekte namnleken. Olika möjlighetsrum erbjöd olika förutsättningar i form av ledande faktorer – de ledande elementen i möjlighetsrummens väggar och de som var inre element; alla dessa ledande faktorer var en del av lärandemiljön.

Men det var inte bara de ledande faktorer som hade med möjlighetsrummen att göra som kunde göra skillnad för eleverna, för deras arbete och lärande. Ljus och ljud låter sig inte alltid utestängas av möjlighetsrummens väggar; även om ett par elever arbetade i lugn och ro tillsammans, kunde de höra hur elever i andra par blev osams, arga och ledsna och detta kunde förstås göra skillnad, beröva alla i klassen arbetsron. Lärandemiljön – i termer av *ledande faktorer som kan påverka lärandet* – är alltså inte begränsad till de enskilda möjlighetsrummen. Det som händer i klassrummet eller utanför fönstret kan göra skillnad, men det kan också sådana ledande faktorer som finns inuti eleverna, i deras kroppar och huvuden; egna minnen och minnen av vad föräldrar sagt, allehanda åsikter och fördomar kan göra skillnad både för arbetet och för lärandet, de finns i lärandemiljön. Somliga av dessa kan visa sig vara konstruktiva förutsättningar, andra destruktiva.

Konsten att skapa en bra lärandemiljö kommer därför att handla inte bara om att skapa möjlighetsrum och hålla dem i hävd, utan också om att vara lyhörd för ledande faktorer inom och utom de olika möjlighetsrummen, bedöma dem som möjligheter eller risker, som möjliga konstruktiva eller destruktiva förutsättningar, och när så är lägligt agera för att ta vara på möjligheter och att minska risker.